

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

(Executive Summary)

งานวิจัยเรื่อง

“ความสามารถด้านการสื่อสารของพระพิศาลธรรมพาที (พระพยอม กัลยาโณ)
กับการระดมพลังการพัฒนาชุมชน”

โดย ทศนีย์ เจนวนิธิสุข และคณะ

เมื่อสังคมประสบปัญหา แนวทางหนึ่งที่ได้รับความสนใจนำมาใช้แก้ปัญหาของสังคม คือ การนำหลักศาสนาไปปรับใช้และแก้ไขปัญหา ซึ่งเป็นการย้อนกลับมาที่ภูมิปัญญาที่เคยมีอยู่แต่เดิมของสังคมไทย ซึ่งมีหลายแนวทาง เช่น แนวทางแบบพระป่า แนวทางแบบพระนักพัฒนา อย่างไรก็ตามในท่ามกลางแนวทางต่างๆ เหล่านี้ พระพิศาลธรรมพาที (พระพยอม กัลยาโณ) พระสงฆ์ผู้มีพื้นฐานแนวคิดด้านการพัฒนาจิตใจ และแนวทางในการเผยแผ่ธรรมจากสวนโมกข์ ประกอบกับการผสมผสานวิธีการพัฒนาตามแนวทางของพระนักพัฒนาที่มุ่งเน้นการแก้ปัญหาสังคมในด้านปากท้อง ความเป็นอยู่ของคนในชีวิตประจำวัน ควบคู่ไปกับการพัฒนาทางด้านจิตใจ ก็เป็นผู้หนึ่งที่ได้นำหลักธรรมในพุทธศาสนาไปปรับประยุกต์ เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาสังคมได้อย่างน่าสนใจ และประสบความสำเร็จ

ในการพัฒนาคนในสังคมทั้งทางด้านจิตใจ และทางด้านกายภาพความเป็นอยู่ ตลอดจนมิติเศรษฐกิจในชีวิตประจำวันของผู้คน พระพยอมได้นำความสามารถด้านการสื่อสารมาใช้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับกลุ่มผู้รับสารและบริบทของสังคม จนเป็นที่รู้จักและยอมรับในสังคมวงกว้าง โดยกลุ่มผู้รับสารหลักที่พระพยอมเลือกทำการสื่อสารนั้น คือ กลุ่มผู้รับสารที่มีความเฉพาะตน และที่สังคมมองข้ามหรือเข้าไม่ถึง (niche market) นั่นคือ กลุ่มชนชั้นล่างถึงชนชั้นกลางที่ห่างเหินจากศาสนา โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ กลุ่มเด็ก วัยรุ่น และกลุ่มผู้ยากไร้ด้อยโอกาสในสังคม

วัตถุประสงค์

จากแนวคิดในการนำหลักศาสนามาปรับประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม ประกอบกับผู้มีชื่อเสียงของพระพยอมในฐานะสื่อบุคคลทางศาสนาที่ทำงานพัฒนาสังคม ทั้งทางด้านจิตใจและด้านกายภาพ โดยอาศัยความสามารถด้านการสื่อสาร จนเป็นที่รู้จักและยอมรับในสังคมทั่วไป งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาเพื่อให้ได้องค์ความรู้ในด้านการนำความสามารถด้านการสื่อสารของสื่อบุคคลในพุทธศาสนา ที่นำมาใช้แก้ปัญหาและพัฒนาสังคม โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ศึกษาความสามารถด้านการสื่อสารของพระพิศาลธรรมพาที (พระพยอม กัลยาโณ) ในการระดมพลังการพัฒนาชุมชน
2. ศึกษาผลที่เกิดจากการใช้ความสามารถด้านการสื่อสารของพระพิศาลธรรมพาที (พระพยอม กัลยาโณ) ในการระดมพลังการพัฒนาชุมชน
3. ประเมินความสามารถด้านการสื่อสารของพระพิศาลธรรมพาที (พระพยอม กัลยาโณ) ในการระดมพลังการพัฒนาชุมชน
4. วิเคราะห์ปัจจัยและเงื่อนไขที่ส่งเสริม หรือเป็นอุปสรรคต่อกลยุทธ์การสื่อสารของพระพิศาลธรรมพาที (พระพยอม กัลยาโณ) ในการระดมพลังการพัฒนาชุมชน

แนวคิดและวรรณกรรม

แนวคิดและวรรณกรรมที่ใช้ศึกษาในงานวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 4 หมวด คือ หมวดแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร หมวดการสื่อสารในองค์กร หมวดแนวคิดตามหลักพุทธ และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีหัวข้อย่อยในแต่ละหมวด ดังนี้

1. หมวดแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร แนวคิดด้านการสื่อสารเชิงวัจนะ และเชิงอวัจนะ แนวคิดเกี่ยวกับการเข้ารหัส-ถอดรหัส แนวคิดเกี่ยวกับการผสมผสาน แนวคิดด้านการประชาสัมพันธ์ แนวคิดการตลาดเพื่อสังคม
2. หมวดการสื่อสารในองค์กร ได้แก่ การสื่อสารเพื่อการจัดการ การสื่อสารเพื่อจัดการความขัดแย้ง

3. หมวดแนวคิดตามหลักพุทธ ได้แก่ ทฤษฎีการเทศน์ตามหลักพระพุทธศาสนา การพัฒนาตามแนวพุทธ

4. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ วรรณกรรมคำสอนของพระพยอม กัลยาโณ ภาษาเทศน์แบบพระพยอม กัลยาโณ : บทวิเคราะห์ห้วงจะลักษณะในปาฐกถาธรรม

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษานี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ ที่มุ่งศึกษาความสามารถด้านการสื่อสารของผู้ส่งสาร ที่เป็นสื่อบุคคล คือ พระพิศาลธรรมพาที หรือ พระพยอม กัลยาโณ ที่ปรากฏผ่านเนื้อหา สื่อ และวิธีการนำเสนอเนื้อหาสาร ในช่วงระยะเวลาการทำงานของท่านตั้งแต่ก่อตั้งวัดสวนแก้ว ในปี พ.ศ. 2523 จนถึงปี พ.ศ. 2545 โดยใช้วิธีการศึกษาจากเรื่องราวในอดีตและปัจจุบัน (พ.ศ. 2544 - 2545) ดังนั้นจึงมีการศึกษาทั้งในส่วนที่มองจากมิติด้านกว้างที่แวดล้อมตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และกลยุทธ์การสื่อสาร ซึ่งเป็นเหมือนการมองในภาคตัดขวาง และมีการศึกษาในส่วนที่มองจากมิติด้านยาว คือ ในเชิงพัฒนาการที่เนื่องด้วยยุคสมัยของการทำงานจากอดีตถึงปัจจุบัน ซึ่งมีข้อพิจารณาในการเลือกตัวอย่างที่ศึกษา คือ พระพิศาลธรรมพาที (พระพยอม กัลยาโณ) 4 ประการ

ข้อพิจารณาในการเลือกตัวอย่างที่ศึกษา

1. เป็นพระที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักในสังคมวงกว้าง
2. มีลักษณะของการผสมผสานบทบาทพหุลักษณะ (พระนักเทศน์ + พระนักสงเคราะห์ นักพัฒนา)
3. มีการใช้สื่ออย่างหลากหลาย
4. การใช้สื่อต่างๆ ไม่ใช่ความสามารถเฉพาะตัว แต่สามารถเรียนรู้ได้

ในการเก็บข้อมูล ได้ใช้แหล่งข้อมูลภาคเอกสาร และข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์ พูดคุยทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ประกอบกับการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม เมื่อนำมาวิเคราะห์และนำเสนอ ได้วิเคราะห์และนำเสนอโดยแบ่งเนื้อหาเป็นส่วนข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษา และแยกเป็นบทตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาความสามารถด้านการสื่อสารของพระพิศาลธรรมพาที (พระพยอม กัลยาโณ) กับการระดมพลังการพัฒนาชุมชน ได้นำเสนอผลการวิจัยโดยแบ่งเนื้อหาเป็น 5 ส่วน ดังนี้

1. สภาวะพื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษา
2. ความสามารถในการสื่อสารของพระพยอมในการระดมพลังการพัฒนาชุมชน
3. ผลที่เกิดจากการใช้ความสามารถด้านการสื่อสารของพระพยอมในการระดมพลังการพัฒนาชุมชน
4. ประเมินความสามารถด้านการสื่อสารของพระพยอมในการระดมพลังการพัฒนาชุมชน
5. ปัจจัยและเงื่อนไขที่ส่งเสริม หรือเป็นอุปสรรคต่อกลยุทธ์การสื่อสารของพระพยอมในการระดมพลังการพัฒนาชุมชน

1. สภาวะพื้นฐานของเรื่องที่ศึกษา

ข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลภาคเอกสาร และการเข้าพื้นที่ ในขั้นต้นนำมาเรียบเรียงเป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาวะพื้นฐานของเรื่องที่ศึกษา เพื่อวิเคราะห์ทำความเข้าใจในเบื้องต้น ได้แก่ เรื่องราวเกี่ยวกับประวัติของพระพิศาลธรรมพาที หรือ พระพยอม กัลยาโณ วัดสวนแก้ว มูลนิธิสวนแก้ว และเรื่องราวเกี่ยวกับการทำงานของพระพยอม

1.1 ประวัติของพระพยอม วัดสวนแก้วและมูลนิธิสวนแก้ว

พระพิศาลธรรมพาที หรือพระพยอม กัลยาโณ เดิมชื่อ พยอม จันทเพชร เป็นคนจังหวัดนนทบุรี ฐานะครอบครัวยากจน พ่อแม่มีอาชีพทำนาทำสวน เนื่องจากฐานะยากจนจึงจบการศึกษาทางโลกเพียงชั้นประถม 4 และได้บวชหน้าศพพ่อเมื่ออายุ 20 ปี หลังจากบวชแล้วจึงศึกษาทางธรรมในระบบสงฆ์จนจบนักธรรมเอก

ชีวิตของพระพยอมมีแบบอย่างทั้งที่ดีและไม่ดีให้เปรียบเทียบ คือ มีแม่ที่ขยันและรักลูกมาก มียาที่ใจบุญสุนทาน ในขณะที่มีพ่อติดการพนัน และติดเหล้ามากถึงขนาดดับแตกตาย มีปู่ที่เป็นนักเลง ลำพองในคาถาอาคมหนังเหนียวแล้วเที่ยวปล้นสดมภ์ชาวบ้าน แต่ในที่สุดก็ถูกตีจนหู

แตกตาย พระพยอมได้เลือกเอาอุปนิสัยทางแม่และย่ามาเป็นแบบอย่าง แต่ไม่เลือกอุปนิสัยและพฤติกรรมทางพ่อและปู่มาเป็นแนวทาง พระพยอมจึงเกลียดชังพ่อมขุ ตลอดจนพวกคณาธิปไตยของขลังต่างๆ เพราะไม่เห็นประโยชน์ มีแต่นำไปพบจุดจบที่ทรมาน อย่างไรก็ตามแม้พระพยอมจะไม่เลือกแบบอย่างทางพ่อและปู่มาเป็นแนวทางของท่าน แต่ก็ได้หยิบยกมาเป็นอุทธาหรณ์ในเนื้อหาที่น่าเสนอ เพื่อให้ข้อคิดสอนใจแก่บุคคลทั่วไปถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หลังจากจบนักธรรมเอกแล้วพระพยอมได้เดินทางไปศึกษาพระธรรมที่สวนโมกข์ ที่นี้พระพยอมได้เรียนรู้เกี่ยวกับ

- แบบอย่างวัตรปฏิบัติจากท่านพุทธทาส ที่ว่า การทำงานคือการปฏิบัติธรรม
- หลักการทางพุทธศาสนา ที่พระพยอมได้นำไปใช้เป็นเนื้อหาหลักในการสื่อสาร ได้แก่ การสอนธรรมที่เน้นเรื่องการไม่ยึดมั่นถือมั่น ให้ใช้ปัญญาพิจารณาเหตุผล ไม่สอนให้มั่งคั่ง ให้ทำบุญอย่างฉลาด
- การสื่อสาร โดยมีการพิจารณาผู้รับสารกลุ่มต่างๆ
- การใช้รูปแบบของสื่อและสารเพื่อการบรรยายธรรมหลายรูปแบบ เช่น ใช้สไลด์ประกอบการเทศน์ บรรยายภาพปริศนาธรรมในโรงมหรสพทางวิทยุญาณ เป็นต้น

พระพยอมอยู่สวนโมกข์ได้ 7 ปี ก็กราบลาท่านพุทธทาสมาสร้างสวนโมกข์ให้เกิดขึ้นในเมือง โดยการบูรณวัดแก้ว ซึ่งเป็นวัดร้างอยู่ในที่สวน จังหวัดนนทบุรี ให้กลายเป็นสวนโมกข์จำลอง และตั้งชื่อเสียใหม่ว่าวัดสวนแก้ว เมื่อปี พ.ศ. 2523 จากนั้นในปี พ.ศ. 2529 ได้ก่อตั้งมูลนิธิสวนแก้วขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อเผยแผ่ศีลธรรมในพุทธศาสนา เพื่อสนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้กระทำความดี และเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนคนดีให้มีสัมมาชีพ โดยดำเนินงานในรูปของโครงการต่างๆ 14 โครงการ

1.2 การทำงานของพระพยอม

ในการศึกษานี้ได้แบ่งการทำงานของพระพยอมเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงหอมดอกพยอม ช่วงน้อมจิตช่วยคนยาก และช่วงขยายรากฐานการพัฒนา โดยเริ่มนับตั้งแต่ช่วงเวลาที่พระพยอมตั้งวัดสวนแก้ว ในปี 2523 จนถึงปัจจุบัน (2545)

ช่วงหอมดอกพยอม

ช่วงหอมดอกพยอม อยู่ในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2523 – 2529 นับตั้งแต่ก่อตั้งวัดสวนแก้ว พระพยอมเริ่มมีชื่อเสียงในฐานะพระนักเทศน์ที่มีลีลาการเทศน์แปลกใหม่ เช่น มีการสอดแทรกมุขตลก มีการใช้ประเด็นปัจจุบันมาเป็นหัวข้อและตัวอย่างประกอบการเทศน์ มีการใช้ภาษาหรือหาแบบวัยรุ่น มีการทำท่าทางประกอบ และออกสื่อมวลชนทุกประเภท เช่น เทป วิดีโอ โทรทัศน์ จนกระทั่งมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักในสังคมวงกว้าง ในกลุ่มผู้รับสารที่หลากหลายทั้งในด้านอายุ และกลุ่มอาชีพ มีผู้ชื่นชอบมากมายจนได้รับขนานนามว่า พระนักเทศน์ดาราซูเปอร์สตาร์ โดยเฉพาะกลุ่มเด็ก วัยรุ่นนั้น พระพยอมสามารถเข้าถึงได้และได้รับสมญานามเป็นพระขวัญใจวัยรุ่น

ช่วงน้อมจิตช่วยคนยาก

ช่วงนี้เริ่มจาก พ.ศ. 2530 – 2542 ซึ่งเป็นช่วงของการก่อตั้งมูลนิธิสวนแก้ว ซึ่งมีการดำเนินงานกิจกรรมโครงการต่างๆ 14 โครงการ แบ่งเป็น 2 ด้านใหญ่ๆ คือ

- กิจกรรมโครงการที่เน้นศีลธรรม จริยธรรม
- กิจกรรมโครงการที่เน้นทางด้านการช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ ซึ่งมีลักษณะเป็นโครงการแบบสงเคราะห์ ได้แก่ สงเคราะห์ในเรื่องปัจจัยสี่ เรื่องอาชีพการงาน เรื่องการศึกษา เรื่องการฟื้นฟูปัญหาทางกายและจิตใจ

สาเหตุที่พระพยอมได้ก่อตั้งมูลนิธิสวนแก้วขึ้น และดำเนินกิจกรรมโครงการต่างๆ นั้นสืบเนื่องมาจาก

- ในช่วงหอมดอกพยอมนั้นพระพยอมได้ตระเวนไปเทศน์ตามที่ต่างๆ แล้วได้พบเห็นความเป็นอยู่ที่ยากลำบาก ความด้อยโอกาสของคนในสังคมจำนวนมาก โดยเฉพาะคนที่เป็นคนระดับล่างของสังคม คนกลุ่มนี้ยังมีความยากจน ตกงาน ไม่มีงานทำ ติดอบายมุข และสิ่งเสพติด ซึ่งหากไม่ช่วยเหลือคนเหล่านี้ พวกเขาก็อาจจะกลายเป็นสาเหตุก่อปัญหาให้กับสังคมเพิ่มขึ้น
- พระพยอมมองเห็นข้อจำกัดของการใช้การสื่อสารด้วยวิธีการเทศน์อย่างเดียวว่า หากคนเหล่านี้ยังประสบกับปัญหาทุกข์ยากอยู่ โอกาสที่จะมาฟังธรรมเพื่อพัฒนาตนในระดับจิตใจคง

จะเป็นไปได้ยาก ดังนั้นพระพยอมจึงประสานการสื่อสาร 2 รูปแบบ คือ สื่อการเทศน์ และสื่อกิจกรรมควบคู่กันไป

ช่วงขยายรากฐานการพัฒนา

ช่วงขยายรากฐานการพัฒนา เริ่มจาก พ.ศ. 2542 - ปัจจุบัน (2545) เป็นช่วงที่ประเทศประสบภาวะวิกฤติ และมีทิศทางการพัฒนาประเทศที่หันกลับมาสู่วิถีภูมิปัญญาท้องถิ่นมากขึ้น สนใจสิ่งแวดล้อมมากขึ้น และให้ความสำคัญเพิ่มมากขึ้นในการนำหลักธรรมทางศาสนามาใช้เพื่อการพัฒนาทั้งทางด้านกายภาพและจิตใจเพื่อให้การพัฒนานั้นมั่นคงยั่งยืน ในช่วงนี้พระพยอมได้ให้ความสำคัญกับกิจกรรมโครงการเพื่อการเกษตรและสิ่งแวดล้อมมาก เพื่อฝึกทุกคนในมูลนิธิสวนแก้วให้มีความรับผิดชอบและสามารถพึ่งพาตนเองให้ได้มากที่สุด แม้ต่อไปจะไม่มีพระพยอมดำรงชีพอยู่ก็ตาม

ตลอดช่วงเวลา 22 ปีของการทำงานของพระพยอม ท่านได้รับรางวัลต่างๆ ทั้งจากหน่วยงาน องค์กรภาครัฐ เอกชน ทั้งจากในประเทศและต่างประเทศ จากสถาบันการศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรม ตลอดจนได้รับสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญที่พระพิศาลธรรมพาที รางวัลต่างๆ เหล่านี้เป็นสิ่งรับรองการยอมรับในผลการทำงานของพระพยอมเป็นอย่างดี

2. ความสามารถด้านการสื่อสารของพระพยอม

ในการศึกษานี้ได้วิเคราะห์ความสามารถด้านการสื่อสารของพระพยอม ใน 2 ลักษณะ คือ

- 2.1 วิเคราะห์ความสามารถด้านการสื่อสารในภาคตัดขวาง
- 2.2 วิเคราะห์ความสามารถด้านการสื่อสารในเชิงพัฒนาการ

2.1 วิเคราะห์ความสามารถด้านการสื่อสารในภาคตัดขวาง

ความสามารถด้านการสื่อสารในภาคตัดขวาง หรือในมิติด้านกว้าง เป็นการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้ คือ ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะการสื่อสาร กลยุทธ์การสื่อสาร

2.1.1 ความรู้ ความเข้าใจ

ความรู้ ความเข้าใจ เป็นการแสดงออกประการแรกที่เกี่ยวข้องถึงความสามารถด้านการสื่อสาร ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับผู้รับสาร การกำหนดวัตถุประสงค์ และความเข้าใจบริบท หรือสถานการณ์

1) ความรู้ ความเข้าใจผู้รับสาร

ความรู้ความเข้าใจผู้รับสารที่พระพยอมมี คือ พระพยอมรู้ว่าควรจะทำ การสื่อสารกับผู้รับสารแต่ละกลุ่มอย่างไร ผู้รับสารที่พระพยอมทำการสื่อสารด้วย แบ่ง ได้ 3 กลุ่มใหญ่ คือ ผู้รับสารทั่วไป ได้แก่ เด็ก วัยรุ่น คนชนชั้นล่างถึงชนชั้นกลาง ผู้ยากไร้ ได้แก่ ผู้ตกทุกข์ได้ยาก เดือดร้อน ด้อยโอกาส ประสบภัย และสื่อมวลชน

พระพยอมเลือกที่จะทำการสื่อสารกับผู้รับสารทั่วไป และผู้ยากไร้ ซึ่งพระพยอมมีความรู้ ความเข้าใจในผู้รับสารทั้งสองกลุ่มนี้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เนื่องมาจากภูมิหลังของพระพยอมเอง ความสามารถด้านการสื่อสารของท่าน จึงอยู่ที่ว่า ในท่ามกลางผู้รับสารจำนวนมากภายในสังคม พระพยอมเลือกที่จะทำการสื่อสารกับผู้รับสารที่ท่านมีความรู้ ความเข้าใจก่อนเป็นเบื้องต้น ทำให้รู้ว่าควรสื่อสารอย่างไรให้ได้ผลดี ส่วนกลุ่มผู้รับสารที่เป็นสื่อมวลชน เป็นกลุ่มผู้รับสารที่เป็นตัวกลางในแพร่กระจาย การสื่อสารของพระพยอม ให้กว้างไกลออกไปในสังคมได้ พระพยอมมีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการทำงานของสื่อมวลชนเป็นอย่างดี ทำให้พระพยอมสามารถทำการสื่อสารกับผู้รับสารกลุ่มนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และรู้ว่าจะใช้โอกาสในการสื่อสารกับผู้รับสารกลุ่มนี้ได้อย่างไร

2) การกำหนดวัตถุประสงค์

พระพยอมทำการสื่อสารโดยความมุ่งหมายที่จะเผยแผ่ศาสนาให้แพร่ กระจายไปในหมู่ชน โดยเฉพาะในกลุ่มชนที่ยังห่างเหินจากศาสนา อย่างไรก็ดีจากความมุ่งหมายนั้น ประกอบกับ ลักษณะของกลุ่มผู้รับสารที่มีความแตกต่างกัน ทำให้การสื่อสารของพระพยอมเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ ที่แตกต่างกันไป คือ เพื่อเอาคนในการเผยแผ่ธรรม เพื่อแก้ปัญหาสังคม และเพื่อการระดมทรัพยากรทุน โดยที่วัตถุประสงค์แต่ละวัตถุประสงค์มีความสอดคล้องกับกลุ่มผู้รับสาร และการทำงานในแต่ละยุคสมัย

3) ความเข้าใจบริบท หรือสถานการณ์

ในการสื่อสาร นอกจากความรู้ ความเข้าใจในกลุ่มผู้รับสาร และวัตถุประสงค์แล้ว บริบท หรือสถานการณ์ที่ต่างกัน ก็มีผลทำให้ต้องใช้การสื่อสารที่มีรูปแบบวิธีการแตกต่างกันไปด้วยตามบริบท และสถานการณ์ พระพยอมมีความรู้ ความเข้าใจในบริบท หรือสถานการณ์ที่ต่างกันทำให้สามารถทำการสื่อสารให้เหมาะสมกับบริบท หรือสถานการณ์ต่างๆ ได้ บริบทดังกล่าวได้แก่ บริบทที่เกี่ยวกับบทบาทสถานภาพ บริบทที่เกี่ยวกับการบริหารภายในองค์กร บริบทที่เกี่ยวกับระบบลำดับชั้น และบริบทที่เกี่ยวกับความขัดแย้ง

บริบทที่เกี่ยวกับบทบาทสถานภาพ

เป็นบริบทที่เกี่ยวกับบทบาทสถานภาพความเป็นพระของพระพยอมเอง ทั้งในทางธรรม และในทางโลก ในทางธรรม ได้แก่ บทบาทพระนักเทศน์ ส่วนในทางโลก คือ บทบาทพระนักสงเคราะห์ พระนักพัฒนา ซึ่งเกิดจากการดำเนินงานมูลนิธิสวนแก้ว และพระพยอมดำรงตำแหน่งประธานมูลนิธิ ที่ถูกมองว่าเป็นกิจของสงฆ์หรือไม่ เพราะงานมูลนิธิมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องทางโลก ต้องเกี่ยวข้องกับเรื่องเงิน และผู้ที่ต้องติดต่อด้วยก็มีไม่น้อยที่เป็นผู้หญิง พระพยอมได้ใช้ความสามารถด้านการสื่อสารโดยการใช้ทั้งการสื่อสารเชิงวัจนะ โดยการอธิบาย ให้ข้อมูลแก่ผู้รับสารกลุ่มต่างๆ ได้ทราบ และการสื่อสารเชิงอวัจนะโดยการทำให้อะไรๆ เช่น การลงมือทำงานต่างๆ ด้วยตนเอง ให้เห็นผลงานที่ทำ ส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเงิน และผู้หญิง พระพยอมใช้การสื่อสารแบบเปิด สามารถตรวจสอบได้ และการจัดช่องทางสื่อสารให้เหมาะสม เช่น สถานที่พบปะกับญาติโยมทั้งหลายรวมทั้งผู้หญิงนั้น จะอยู่ในสถานที่เปิดที่สามารถอยู่ในสายตาของบุคคลอื่นได้ และการสนทนากับผู้หญิงนั้นจะไม่เป็นไปโดยลำพัง อีกทั้งไม่ให้ผู้หญิงติดตามไปไหนต่อไหนด้วย

บริบทที่เกี่ยวกับการบริหารภายในองค์กร

ในการบริหารภายในองค์กร พระพยอมได้ใช้การสื่อสารในการบริหารจัดการองค์กร แบบสายบังคับบัญชา ซึ่งมีทิศทางในการสื่อสารทางเดียวเป็นส่วนมาก โดยเป็นแบบแนวดิ่ง จากบนลงล่าง และเป็นการสื่อสารที่มีลักษณะเป็นทางการ มีการจัดลำดับชั้นกำหนดหน้าที่การทำงานของผู้ร่วมงาน และมีกฎระเบียบ ทั้งบทลงโทษ และการให้รางวัลสำหรับผู้ที่อยู่ในองค์กร ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานภายในองค์กรสามารถดำเนินไปได้ ซึ่งการสื่อสารแบบสายบังคับบัญชา เป็นการสื่อสารที่มีความเหมาะสมต่อการบริหารงานภายในองค์กร

บริบทที่เกี่ยวกับระบบลำดับชั้น

สังคมไทยเป็นสังคมที่มีโครงสร้างแบบลำดับชั้น (siniority) มายาวนาน ฝังอยู่ในวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในสังคม การแสดงออกที่แสดงถึงความเข้าใจและการยอมรับในระบบดังกล่าว คือ การรับฟัง และความอ่อนน้อมถ่อมตน ซึ่งเป็นที่ประจักษ์แก่พระผู้ใหญ่ทั้งหลายว่า พระพยอมเป็นผู้มีความอ่อนน้อมถ่อมตน แม้ว่าจะเป็นผู้มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไป แต่ก็ยังมีความเคารพนบนอบต่อพระผู้ใหญ่ ความเข้าใจในบริบทดังกล่าว ทำให้พระพยอมแสดงออกในทางการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม คือ การแสดงความอ่อนน้อมถ่อมตน การให้เกียรติ ไม่ก้าวล่วงต่อบทบาท อำนาจหน้าที่ และรู้จักที่จะใช้ทักษะในการรับฟัง ซึ่งทำให้การสื่อสารของพระพยอมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

บริบทที่เกี่ยวกับความขัดแย้ง

ความขัดแย้งที่ปรากฏแบ่งเป็นความขัดแย้งที่มีเนื้อหา เหตุการณ์เกี่ยวกับเรื่องทางธรรม และเรื่องทางโลก ซึ่งมีระดับของความขัดแย้งตั้งแต่การขัดแย้งกับบุคคล องค์กร และสังคม พระพยอมได้ใช้การสื่อสารเพื่อจัดการความขัดแย้งหลายรูปแบบวิธี ขึ้นอยู่กับลักษณะของเหตุการณ์ความขัดแย้ง ซึ่งมีทั้งที่เป็นเรื่องทางธรรมและเรื่องทางโลก

ลักษณะความขัดแย้ง	ประเภท	การสื่อสารเพื่อจัดการความขัดแย้ง	ตัวอย่างเหตุการณ์
ขัดแย้งในตนเอง	ทางธรรม	ใช้ทักษะการรับฟัง (hearing)	การตัดสินใจรับสมณศักดิ์
ยังไม่เกิด แต่โอกาสเกิดสูง	ทางธรรม	แบบปรองดอง หรือโอนอ่อนผ่อนตาม (Accommodation style) หรือแบบแพ้-ชนะ (Lose – Win style)	การสร้างวัดสวนแก้ว
ผู้รับสารไม่เข้าใจไม่ศรัทธา	ทางธรรม	แบบให้ความช่วยเหลือร่วมมือ (Collaboration style) หรือแบบชนะ – ชนะ (Win – Win style)	การสร้างวัดสวนแก้ว
ผู้รับสารไม่พอใจการนำเสนอ	ทางธรรม	แบบหลบเลี่ยง (Avoidance style) หรือแบบแพ้ – แพ้ (Lose – Lose style) ร่วมกับใช้ทักษะการรับฟัง (hearing) จากการปรึกษาผู้ใหญ่ (Siniority)	ถูกวิจารณ์ต่อต้าน และถูกดุด่าจากอากาศทางแสดงธรรมทางสถานีโทรทัศน์

ลักษณะความขัดแย้ง	ประเภท	การสื่อสารเพื่อจัดการความขัดแย้ง	ตัวอย่างเหตุการณ์
ผู้รับสารเข้าใจผิด วินิจฉัยไม่ได้	ทางธรรม	สร้างความเข้าใจ ให้ข้อมูลที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาความถูกต้องแก่ผู้รับสารเพื่อวินิจฉัยเอง	การทำหน้าที่ปราชญ์นักบวชหลวงโลก
ผลประโยชน์ขัดกัน	ทางโลก	- แบบประนีประนอม (Collaboration style) หรือแบบชนะ – ชนะ (Win – Win style) - แบบแข่งขัน (Competition style) หรือแบบชนะ – แพ้ (Win – Lose style) แบบใช้อำนาจที่เหนือกว่า (Seniority) - ทำความเข้าใจ	นายทุนรถบรทุกดิน ทำถนนพัง, เรื่องที่ดินวัดร้างวัดป่าศรีราษฎร์, กรณีมีเรื่องกับเจ้าอาวาสวัดสวนแก้ว

2.1.2 ทักษะการสื่อสาร

ทักษะที่แสดงถึงความสามารถด้านการสื่อสารของพระพยอม คือ การเลือกใช้สื่อ การเลือกและออกแบบสาร และทักษะเฉพาะ

1) การเลือกใช้สื่อ

พระพยอมได้ใช้สื่อหลากหลายประเภทในการสื่อสาร แบ่งเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 2 ประเภท คือ สื่อประเพณี และสื่อสมัยใหม่ ดังนี้

สื่อประเพณี

สื่อประเพณี ที่พระพยอมใช้ได้แก่ สื่อการเทศน์ สื่อบุคคล สื่อสถานที่ สื่อกิจกรรม และสื่อวัตถุ ซึ่งแต่ละประเภนี้เป็นสื่อที่ใช้อยู่ในการสื่อสารทางศาสนาอยู่แต่เดิมแล้ว โดยเฉพาะสื่อการเทศน์ และสื่อบุคคล อย่างไรก็ตามสื่อประเภทต่างๆ เหล่านี้แม้จะเป็นสื่อประเพณีที่มีการใช้มาแต่เดิม มีแบบแผนการปฏิบัติสืบต่อกันมา แต่พระพยอมได้ใช้ความสามารถด้านการสื่อสารทั้งการสื่อสารเชิงวัจนะ และการสื่อสารเชิงอวัจนะกับสื่อเหล่านี้ในรูปแบบวิธีอย่างใหม่ ซึ่งบางประการก็ต่างไปจากแบบแผนการปฏิบัติที่มีมาแต่เดิม ดังเช่น เลื่อนองค์ประกอบของการเทศน์ตามหลักศาสนา โดยนำองค์ประกอบข้อแสดงธรรมให้ว่าเริงมาอยู่ในลำดับต้นๆ ปรับรูปแบบการเทศน์ โดยใช้คำบาลีแต่น้อย ใช้คำพูดที่เป็นภาษาชาวบ้าน ใช้คำพูดที่สะตูดุทุ กระแทบใจผู้ฟัง

ซึ่งสร้างพลังให้กับคำต่างๆ รวมถึงการออกท่าทางในขณะบรรยายธรรมด้วย ซึ่งเป็นการใช้สื่อบุคคลทางพุทธศาสนาที่ถูกปรับเปลี่ยนไปจากแบบแผนที่ต้องมีความสำรวม ในขณะเดียวกันการใช้สื่ออื่นๆ ที่เป็นสื่อประเพณี คือ สื่อสถานที่ สื่อกิจกรรม และสื่อวัตถุ พระพยอมก็ได้นำมาใช้ในรูปแบบใหม่ๆ ก็ยังคงเป็นไปเพื่อนำเสนอเนื้อหาตามหลักธรรม หรือแบบแผนปฏิบัติตามหลักศาสนานั้นเอง เช่น การสร้างโบสถ์ธรรมชาติ เพื่อให้เป็นสถานที่ประกอบสังฆกรรม และเป็นแหล่งสร้างปัญญาแก่ผู้รับสาร ไม่ได้คำนึงถึงความสวยงามทางวัตถุที่จะต้องแข่งขันกัน จัดงานเสริมธรรมเสริมปัญญาเป็นงานวัดประจำปี เพื่อให้วัดได้ทำหน้าที่เสริมสร้างปัญญาให้แก่ผู้รับสาร ไม่ใช่สร้างความบันเทิงอันเสี่ยงอันตรายต่อเพศพรหมจรรย์ของพระ และต่อตัวผู้รับสาร และใช้สื่อวัตถุเพื่อเป็นสิ่งเตือนสติปัญญา มิใช่เพื่อศรัทธาเพียงอย่างเดียว โดยแจกเทพธรรมะ และวารสารร่วมโพธิ์แก้วเป็นที่ระลึกแก่ผู้มาทำบุญแทนการแจกพระเครื่องบูชา

สื่อสมัยใหม่

สื่อสมัยใหม่ที่พระพยอมใช้ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ เทป วิดีโอ และโทรทัศน์ สื่อเทป เป็นสื่อที่ได้นำมาใช้อย่างแพร่หลาย แม้ว่าสื่อเทปมีลักษณะเป็นการสื่อสารแบบกลุ่ม สิ่งที่ปรากฏเป็นความสามารถด้านการสื่อสารของพระพยอมในการเลือกใช้สื่อเทป ก็คือ ใช้เทปบันทึกการแสดงธรรมสด จึงไม่ต้องผ่านกระบวนการผลิตที่ยุ่งยากซับซ้อน สามารถนำไปเพิ่มจำนวนเพื่อแพร่กระจายได้ในเวลาอันรวดเร็ว อีกทั้งสามารถนำไปขยายช่องทางการสื่อสารอื่นได้อีกด้วย กล่าวคือ การนำเทปไปออกอากาศทางสถานีวิทยุ ทำให้กลายเป็นการสื่อสารมวลชน ที่สามารถแพร่กระจายไปได้อย่างกว้างขวางในเวลาอันรวดเร็ว

สำหรับสื่อสมัยใหม่ที่ทำให้พระพยอมมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักเพิ่มมากขึ้นไปอีก ก็คือ สื่อโทรทัศน์ ซึ่งเป็นสื่อมวลชนที่มีลักษณะธรรมชาติของการนำเสนอที่ไม่สอดคล้องกับการสื่อสารทางศาสนามากที่สุด โดยทั่วไปสื่อโทรทัศน์มีภาพของการเสนอเรื่องราวความบันเทิงเป็นส่วนมาก อีกทั้งสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่มีลักษณะวัฒนธรรมเวลาช่วงสั้นๆ เป็นสื่อที่มีภาพเคลื่อนไหว และโดยธรรมชาติของสื่อมวลชนด้วยที่มีศักยภาพในการให้ชื่อเสียง และสถานภาพแก่บุคคล ผู้ที่ได้ออกอากาศ หรือเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชนจะมีสถานภาพเป็นผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้นสื่อก็จะเลือกผู้ที่มีความเหมาะสมที่จะเผยแพร่ และไม่ใช่ทุกคนที่จะมีความเหมาะสมในการออกอากาศผ่านสื่อโทรทัศน์ พระพยอมเป็นผู้ที่มีบุคลิกลักษณะที่สอดคล้องกับสื่อโทรทัศน์ เนื่องจากเป็นผู้ที่มีหน้าตาดีพอสมควร มีความกระฉับกระเฉง พุดจาฉาดฉาน แคล่วคล่อง มีคำพูดที่สะดุดหู ประทับใจ

ผู้รับสาร มีชื่อเสียงในด้านการเทศน์ พระพยอมจึงเป็นพระที่ออกอากาศบ่อย แม้ว่าในครั้งหนึ่ง จะเคยถูกคำสั่งให้งดออกอากาศรายการที่พระพยอมจะไปร่วม ด้วยเหตุผลว่าใช้คำพูดหยาบคาย ไม่สุภาพ สองแง่สองง่าม อีกทั้งมีการยกมือประกอบ เป็นการไม่เหมาะสม แต่นั่นเป็นเพียงรูปแบบ วิธีในการนำเสนอเท่านั้น เมื่อพระพยอมปรับลดการนำเสนอเช่นนั้นพระพยอมก็สามารถกลับมา ออกอากาศได้อีก

2) การเลือกสาร และการออกแบบสาร

สิ่งที่แสดงถึงความสามารถด้านการสื่อสารของพระพยอมในการเลือก สาร และออกแบบสาร คือ จากความรู้ ความเข้าใจในกลุ่มผู้รับสาร ที่พระพยอมได้เลือกเองว่าจะ ทำการสื่อสารกับใคร ดังนั้นพระพยอมจึงเลือกสารที่จะนำเสนอสารที่เป็นหลักธรรมในพุทธศาสนา ในระดับศีลธรรม หรือระดับโลกียธรรมเป็นหลัก และออกแบบสารให้เนื้อหาสอดคล้องกับผู้รับสาร เนื้อหามีลักษณะของการวิพากษ์ วิเคราะห์ วิจารณ์ เนื้อหาเป็นปัจจุบัน ทันสมัย เนื้อหามีลักษณะ ผสมผสาน และเนื้อหามีลักษณะคู่ตรงข้าม

3) ทักษะเฉพาะ

ในการสื่อสารในบริบทต่างๆ และเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ พระ พยอมได้ใช้ทักษะเฉพาะหลายประการที่มีลักษณะของการเปิดรับ การส่งออกข้อมูลข่าวสาร และการ คิดวิเคราะห์ คือ ทักษะการรับฟัง ทักษะการให้คำแนะนำ ทักษะการโน้มน้าวใจ ทักษะการ แก้ปัญหา และทักษะการตัดสินใจ

ก. ทักษะด้านการเปิดรับข้อมูลข่าวสาร

ทักษะการรับฟัง

การเปิดรับข้อมูลข่าวสารเป็นทักษะที่สำคัญ และจำเป็นสำหรับทำการ สื่อสารออกไปยังผู้รับสารหลากหลายกลุ่ม การเปิดรับอาจใช้หลายวิธีการแต่วิธีหนึ่งก็คือ การรับฟัง ทักษะการรับฟังมีหลายกรณี ได้แก่ การรับฟังผู้ใหญ่ การรับฟังผู้ใต้ บังคับบัญชา การรับฟังบุคคล ทั่วไป ทั้งก็เพื่อมีข้อมูลสำหรับประกอบการตัดสินใจ หรือคลี่คลายความขัดแย้ง ติดตามผลการ ทำงาน และคลายทุกข์ให้แก่ผู้มาปรึกษา ทำให้การสื่อสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ข. ทักษะด้านการส่งออกข้อมูลข่าวสาร

ทักษะการให้คำแนะนำ

การให้คำแนะนำถือเป็นการทำหน้าที่ เป็นที่พึ่งทางปัญญาให้กับผู้รับสาร พระพยอมมีทักษะการให้คำแนะนำได้ในขอบเขตที่กว้างขวางทั้งเนื้อหาทางธรรม และทางโลก ทั้งนี้ทักษะดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับทักษะการรับฟัง กล่าวคือ สะท้อนให้เห็นว่ามีทักษะการรับฟัง หรือการเปิดรับข้อมูลข่าวสารอย่างมากมายหลากหลาย

ทักษะการโน้มน้าวใจ

พระพยอมได้ใช้ทักษะการโน้มน้าวใจในการสื่อสารกับผู้รับสารภายใน และผู้รับสารภายนอก ในส่วนของการโน้มน้าวใจผู้รับสารภายใน โดยมากเป็นเรื่องของการทำงาน เนื่องจากในการสื่อสารเพื่อติดตามผลการทำงาน ตลอดจนการดูแลความเป็นไปภายในมูลนิธิ ไม่ว่าจะโดยการสื่อสารเชิงวิจนะ หรือเชิงอวิจนะของพระพยอม อาจมีผู้รับสารที่ไม่พอใจการสื่อสาร ดังกล่าว พระพยอมจึงใช้ทักษะการโน้มน้าวใจให้ผู้รับสารภายใน เห็นความสำคัญ และร่วมแรงร่วมใจทำงานในโครงการต่างๆ ของมูลนิธิ ทั้งนี้เพื่อพวกเขาเอง สำหรับผู้รับสารภายนอกนั้น มีส่วนในการสื่อสารในฐานะของผู้สนับสนุนกิจกรรมโครงการต่างๆ ของมูลนิธิ การสนับสนุนนั้นคือการบริจาคทรัพย์สินของต่างๆ หรือการซื้อสินค้า ผลิตภัณฑ์ทั้งหลายที่มูลนิธิจัดจำหน่าย พระพยอมได้ใช้ทักษะการโน้มน้าวใจให้ผู้รับสารภายนอกสนับสนุนกิจกรรมโครงการต่างๆ ของมูลนิธิ โดยใช้ทักษะการโน้มน้าวใจโดยการจูงใจด้วยความมีเหตุผล การจูงใจด้านอารมณ์ และการจูงใจด้านศีลธรรม ประกอบหรือแทรกไปในการเทศน์

ค. ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์

ทักษะการแก้ปัญหา

ทักษะการแก้ปัญหา พระพยอมได้ใช้ทักษะการแก้ปัญหาต่างๆ ดังนี้ คือ ปัญหาภายในองค์กร ปัญหาที่เป็นกรณีวิกฤติ ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับบทบาท ภาพลักษณ์

ปัญหา	ทักษะการแก้ปัญหา	ตัวอย่างสถานการณ์
ปัญหาภายในองค์กร ซึ่งมีผู้คนต่างถิ่นต่างที่มาอยู่ร่วมกัน โดยมาก เป็นผู้ยากไร้ ด้อยโอกาส ถูกทอดทิ้ง กำพรว้า พิการ เป็นบ้า เป็นนักโทษ ผู้ติดยา	ใช้การสื่อสารเพื่อจัดการภายใน องค์กร และการสื่อสารเพื่อควบคุม พฤติกรรม เช่น การลงโทษ / การให้ รางวัล โดยให้โอกาสก่อนเสมอ สำหรับการลงโทษ	ปัญหายาเสพติด ปัญหาลักขโมย ปัญหาการทะเลาะวิวาท และ ปัญหาการไม่ค่อยให้ความร่วมมือ ในการพัฒนาพื้นที่สวน
วิกฤติน้ำท่วมสวน	ใช้การสื่อสารภายในเพื่อระดมคน โดยใช้เสียงตามสาย	น้ำท่วมสวน และฝนก็ยังตกอยู่ อย่างต่อเนื่อง ต้องแก้ปัญหาแข่ง กับเวลาและสายฝน แม้ในยามค้า คืน
ภาพลักษณ์	สื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจใน เวลาอันรวดเร็ว ถึงเหตุการณ์ที่ เกิดขึ้น	ระเบิดติดมากับของบริจาค

ทักษะการตัดสินใจ

โดยมากทักษะการตัดสินใจ เป็นทักษะที่ใช้ควบคู่กับทักษะอื่นๆ เช่น ทักษะการรับฟัง ทักษะการแก้ปัญหา เช่นในกรณีน้ำท่วมสวน ซึ่งต้องอาศัยทักษะการตัดสินใจที่รวดเร็วทันการณ์จึงจะสามารถแก้ปัญหาได้ หรือในการสื่อสารเพื่อการบริหารงานมูลนิธิ ในฐานะประธานมูลนิธิ เป็นผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจ เรื่องต่างๆ ทั้งในการดำเนินภารกิจกรมโครงการต่างๆ และการปกครอง ดูแลผู้ได้บังคับบัญชา

2.1.3 กลยุทธ์การสื่อสาร

การเลือกสื่อ และการเลือกสารและออกแบบสาร เป็นการนำเสนอเนื้อหาผ่านสื่อที่อาศัยกลยุทธ์การสื่อสารหลายประการ เพื่อให้การสื่อสารบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ โดยมีความสอดคล้องกับกลุ่มผู้รับสาร และบริบทด้วย กลยุทธ์การสื่อสารเหล่านั้น ได้แก่ การใช้อารมณ์ขัน การเล่าเรื่อง การใช้เหตุการณ์ที่เป็นปัจจุบัน การใช้ความรู้เดิมเป็นฐาน การถนอมหรือความหมาย การผสมผสาน การตลาดเพื่อสังคม และการจัดช่องทางให้เหมาะสม

1) การใช้อารมณ์ขัน

ในสื่อการเทศน์ที่ได้ชื่อว่าเป็นการเทศน์แบบใหม่ และสร้างชื่อเสียงให้กับ พระพยอมจนเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางในสังคมนั้น ส่วนหนึ่ง คือ การใช้อารมณ์ขัน ที่ปรากฏในการใช้ถ้อยคำที่ทำให้ผู้ฟังรู้สึกขำ ตลก ซึ่งไม่ได้เกิดจากลักษณะนิสัยส่วนตัวของพระพยอม แต่เป็นสิ่งที่พระพยอมฝึกฝนขึ้นมา เพื่อใช้เป็นเทคนิควิธีในการนำเสนอเนื้อหาธรรมะให้คนสนใจ ซึ่งสิ่งที่แสดงถึงความสามารถในการสื่อสารของพระพยอม นั่นคือ เทคนิควิธีดังกล่าวนี้ จัดเป็นการแสดงธรรมให้เข้าใจ ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการเทศน์ ที่พระพยอมได้ใช้เป็นกลยุทธ์สำคัญในการเข้าถึงผู้รับสาร โดยเฉพาะผู้รับสารที่ห่างเหินจากศาสนา โดยให้ความสำคัญกับลำดับขององค์ประกอบนี้เป็นลำดับต้นๆ สลับกับองค์ประกอบข้อแสดงธรรมให้สมทาน (สมาทปนา)

2) การเล่าเรื่อง

การใช้กลยุทธ์การเล่าเรื่อง ทำให้ผู้รับสารสนใจติดตาม และเกิดการมีส่วนร่วม ทั้งนี้เพราะในการเล่าเรื่องพระพยอมมักจะใช้คำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ หรือเป็นคำตอบประเภทตอบรับว่าใช่ หรือไม่เช่นนั้น ทำให้เกิดการสื่อสารสองทางขึ้น ซึ่งตามปกติในสื่อการเทศน์ แบบที่เป็นสื่อประเพณีนั้น โดยมากเป็นการสื่อสารทางเดียว การทำให้เกิดการสื่อสารสองทางจึงทำให้เกิดความน่าสนใจเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ในเรื่องเล่ายังเป็นการสั่งให้ผู้รับสารปฏิบัติตามโดยทางอ้อมด้วย

3) การใช้เหตุการณ์ที่เป็นปัจจุบัน

ในเรื่องเล่าที่พระพยอมได้ยกเป็นตัวอย่างประกอบนั้น โดยมากเป็นเรื่องจริง ที่เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแวดล้อมผู้รับสารอยู่ในชีวิตประจำวัน ซึ่งทำให้ผู้รับสารรู้สึกว่าเป็นเรื่องใกล้ตัว และการใช้เหตุการณ์ที่เป็นปัจจุบันนั้นเป็นการย่นระยะทางการเล่าเรื่อง ทำให้ไม่ต้องบอกเล่าอธิบายมากความ นอกจากนี้พระพยอมยังได้ใช้เหตุการณ์ปัจจุบันในสื่อกิจกรรมโครงการต่างๆ ของมูลนิธิสวนแก้วด้วย คือ โครงการหลายโครงการเกิดขึ้นสอดคล้องกับเหตุการณ์ที่เป็นปัจจุบันในช่วงเวลานั้นๆ เช่น โครงการร่มโพธิ์แก้ว และโครงการเวทีบำเพ็ญประโยชน์ เกิดขึ้นในช่วงที่มีแรงงานหลังไหลมาหางานทำในกรุงเทพฯ โครงการเพื่อการเกษตรและสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นในช่วงที่ประเทศไทยประสบภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ

4) การใช้ความรู้เดิมเป็นฐาน

พระพยอมได้ใช้ความรู้เดิมทั้งในทางธรรม และทางโลกเป็นฐานความรู้ ในการสื่อสาร ความรู้ในทางธรรม คือ การรู้หลักธรรม หลักปฏิบัติในทางธรรม เช่น ในการเทศน์ พระพยอมรู้ว่าในองค์ประกอบที่ท่านเทศน์ สามารถปรับสัดส่วนใดได้มากน้อยแค่ไหน ส่วนไหน ปรับได้ ส่วนไหนปรับไม่ได้ ส่วนความรู้ในทางโลก คือ ความรู้เกี่ยวกับอาชีพ เช่น การทำสวน ซึ่ง กลายเป็นสื่อกิจกรรมที่สำคัญที่ทำให้ผู้รับสารภายในมูลนิธิได้มีโอกาสฝึกฝนอบรมตนเอง

การใช้ความรู้เดิมเป็นฐาน เป็นเรื่องที่มีความสำคัญในการประกอบกิจกรรมใดๆ เนื่องจากการเป็นการย่นย่อการเรียนรู้ อีกทั้งยังทำให้รู้ข้อดีข้อด้อย หรือจุดแข็งจุดอ่อนที่ควรเพิ่มพูน หรือปรับปรุงให้เหมาะสมสอดคล้องกับกิจกรรมที่ทำอยู่ กล่าวได้ว่ามีฐานติดแน่นเอง การเริ่มต้นจากสิ่งใหม่ หรือสิ่งที่ไม่คุ้นเคยทำให้ต้องเรียนรู้ หรือลองผิดลองถูกอีกมาก และนี่เป็นข้อคิดประการหนึ่ง สำหรับผู้ที่จะนำแนวทางของพระพยอมไปใช้ประโยชน์ กล่าวคือ ควรจะได้สำรวจตนว่าตนมีความรู้ด้านใดเป็นบาทฐานอยู่ มิใช่ต้องมาจัดกิจกรรมให้ผู้รับสารทำสวนเช่นเดียวกันกับพระพยอม

5) การถนอมหรือความหมาย

ในการสื่อสารเพื่อเผยแผ่ธรรม พระพยอมเป็นผู้หนึ่งที่ยึดถือความถูกต้องตามหลักธรรม หลักปฏิบัติในพุทธศาสนา ประกอบกับเป็นผู้ที่มีความรู้ในหลักธรรม หลักปฏิบัติในทางพุทธศาสนาเป็นอย่างดี จึงได้ทำการถนอมหรือความหมายของคำ หรือสื่อที่ใช้ อย่างไรก็ดีในการถนอมหรือความหมาย ซึ่งเปรียบได้กับการใส่รหัสใหม่ลงไปนในสื่อเดิมที่ผู้รับสารมีกรอบอ้างอิงในการสื่อความหมายอยู่แล้ว พระพยอมจึงได้ถอดรหัสสารให้ด้วย เพื่อเป็นการควบคุมเนื้อหาสารให้ผู้รับสารตีความหรือเข้าใจความหมายของสิ่งต่างๆ ตามที่พระพยอมตั้งใจสื่อออกมา

6) การผสมผสาน

พระพยอมเป็นผู้ที่มีความสามารถในการผสมผสาน การผสมผสานของพระพยอมนั้นมักมีลักษณะของการนำสิ่งตรงกันข้ามกันมาผสมผสานเข้าด้วยกัน ได้แก่ การนำแนวคิดแบบทางธรรมมาผสมผสานเข้ากับ แนวคิด วิธีการแบบทางโลก การผสมผสานระหว่างเก่ากับใหม่ การผสมผสานนี้ปรากฏทั้งในการสื่อสารเชิงวัจนะ และการสื่อสารเชิงอวัจนะ เริ่มตั้งแต่ชื่อโครงการ ไปจนถึงเนื้อหา และรูปแบบวิธีการนำเสนอกิจกรรมโครงการต่างๆ

7) การตลาดเพื่อสังคม

กลยุทธ์ที่พระพยอมใช้ในการระดมทรัพยากรทุนนั้น พระพยอมได้ใช้หลักการทางการตลาดมาระดมทรัพยากรทุน โดยสวมบทบาทพระนักขาย แม้ไปแสดงธรรมก็ขายสินค้าไปด้วย แต่อย่างไรก็ดีการตลาดที่พระพยอมทำนั้นเป็นการตลาดเพื่อสังคม กล่าวคือ ไม่ได้อยู่บนพื้นฐานของการแสวงหากำไรอย่างเช่นการทำธุรกิจทั่วไป โดยพิจารณาได้จากกลยุทธ์การตั้งราคาสินค้า และเพราะผลลัพธ์ที่ได้จากการขายนั้นเป็นไปเพื่อการช่วยเหลือผู้ยากไร้ ด้วยโอกาสในมูลนิธิสวนแก้ว ในขณะเดียวกันก็เป็นไปเพื่อผู้ยากจน หรือเดือดร้อนหรือไม่เดือนร้อนในสังคม เช่น การขายสินค้าราคาถูกในซูเปอร์มาร์เก็ตผู้ยากไร้ หรือการขายสินค้าราคาถูกเนื่องจากเป็นสินค้าที่ได้รับบริจาคมา

8) การจัดช่องทางให้เหมาะสม

พระพยอมใช้กลยุทธ์การจัดช่องทางให้เหมาะสมในการสื่อสารเกี่ยวกับเรื่องเงิน และเรื่องผู้หญิง โดยจัดช่องทางให้อยู่ในลักษณะของการสื่อสารแบบเปิด เพื่อความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ซึ่งมีผลต่อความศรัทธา ความเชื่อมั่น ไว้วางใจได้ในตัวพระพยอม ตลอดจนพระ เณร และสมาชิกคนอื่นๆ ในวัดและมูลนิธิสวนแก้ว ซึ่งมีความสำคัญต่อการระดมทรัพยากรทุน

2.2 วิเคราะห์ความสามารถด้านการสื่อสารในเชิงพัฒนาการ

การวิเคราะห์ความสามารถด้านการสื่อสารในเชิงพัฒนาการ เป็นการศึกษาความสามารถด้านการสื่อสารจาก 3 ยุคสมัยของการทำงานในลักษณะของพัฒนาการ 3 ยุคสมัยดังกล่าว ได้แก่ ช่วงหอมดอกพยอม ช่วงน้อมจิตช่วยคนยาก และช่วงขยายรากฐานการพัฒนา โดยทั้ง 3 ยุคสมัยนี้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ และกลุ่มผู้รับสารกลุ่มเน้นที่ต่างกัน ทำให้มีการเลือกใช้สื่อ และเนื้อหาที่ต่างกันไปตามวัตถุประสงค์และผู้รับสารที่มีความต่างกัน คือ

1) ช่วงหอมดอกพยอม มีวัตถุประสงค์ในการเอาคนเพื่อเผยแพร่ธรรม กลุ่มผู้รับสารคือ คนทั่วไปในสังคมที่เป็นคนชนชั้นล่างถึงชนชั้นกลาง แต่มีกลุ่มผู้รับสารกลุ่มเน้น คือ กลุ่มเด็กและวัยรุ่น ในช่วงนี้ใช้สื่อการเทศน์เป็นสื่อหลัก จากวัตถุประสงค์ และกลุ่มผู้รับสารดังกล่าว ดังนั้นการนำเสนอจึงเป็นไปเพื่อดึงความสนใจจากคนกลุ่มนี้ให้ได้ พระพยอมเลือกใช้กลยุทธ์การใช้อารมณ์ขัน การเล่าเรื่อง การใช้เหตุการณ์ปัจจุบัน การผสมผสาน ประกอบกับใช้การสื่อสารเชิงอวัจนะที่ทำให้ผู้รับสารสนใจ และมีส่วนร่วมในกระบวนการสื่อสาร

2) ช่วงน้อมจิตช่วยคนยาก พระพยอมมีวัตถุประสงค์ในการแก้ปัญหาสังคม ช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม แม้จะเป็นส่วนหนึ่งของการเอาคน แต่เนื่องจากคนกลุ่มนี้ยังมีปัญหาในระดับที่เป็นความต้องการพื้นฐานทางกายภาพก่อน ดังนั้นก่อนที่จะให้ผู้รับสารกลุ่มนี้ได้สนใจในหลักธรรมคำสอนทางศาสนา หรือนำหลักคำสอนทางศาสนาไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันที่กำลังประสบอยู่ พระพยอมจึงต้องให้การช่วยเหลือในความต้องการพื้นฐานของผู้รับสารกลุ่มนี้เสียก่อน เพื่อให้เขาเหล่านั้นมีความพร้อม หรือเกิดการพัฒนาที่จะได้เรียนรู้หลักธรรมคำสอนต่อไป หรือนำหลักธรรมคำสอนมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ ในช่วงนี้พระพยอมได้ใช้สื่อกิจกรรมเป็นสื่อหลักสำหรับผู้รับสารกลุ่มนี้ เนื่องจากสามารถกระทำได้อย่างสม่ำเสมอ และติดตามผลได้ง่ายกว่า ส่วนสื่อการเทศน์นั้นไม่เหมาะกับผู้รับสารกลุ่มนี้ เพราะไม่สม่ำเสมอ และติดตามผลได้ยาก

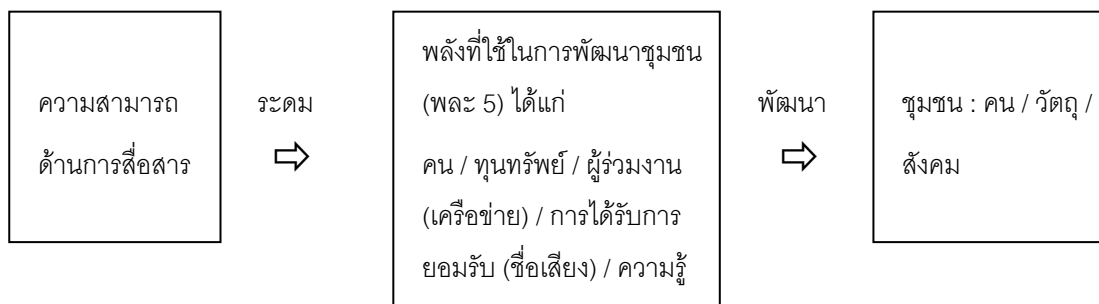
3) ช่วงขยายรากฐานการพัฒนา เป็นช่วงการทำงานที่มีความต่อเนื่องมาจากช่วงน้อมจิตช่วยคนยาก เพียงแต่พระพยอมต้องการให้ผู้รับสารในมูลนิธิสามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งจะเป็นการพัฒนาตนและชุมชนให้เกิดความยั่งยืนขึ้นได้ การทำงานในช่วงนี้พระพยอมจึงจัดกิจกรรมที่จะทำให้ผู้รับสารได้เกิดการเรียนรู้ที่จะพึ่งพาตนเองให้ได้มาก ฝึกฝนความรับผิดชอบ ความมีวินัย ต่างๆ โดยสื่อกิจกรรมที่ถูกเลือกมาใช้ ก็คือ การทำสวน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่พระพยอมมีความรู้ดีอยู่แล้วเป็นพื้นฐาน ทำให้ง่ายต่อการใช้สื่อนี้ในการสื่อสารและติดตามผล เนื่องจากการทำสวนนั้นเห็นผลทันที สามารถฟุ้งได้ด้วยผลงานที่ปรากฏ นอกจากนี้ผลผลิตจากสวนยังสามารถนำมาขายสร้างรายได้ให้กับมูลนิธิได้อีกด้วย

อย่างไรก็ดี การแบ่งยุคสมัยของการทำงานเป็นเพียงการทำให้เห็นภาพการทำงาน การเลือกใช้สื่อ และเนื้อหาที่ชัดเจนขึ้นเท่านั้น เนื่องจากการกำหนดวัตถุประสงค์ และผู้รับสารไม่ได้เป็นไปในลักษณะเปลี่ยนไปโดยขาดจากกัน แต่มีลักษณะของการเพิ่มเข้ามา คือ ในขณะที่วัตถุประสงค์ และกลุ่มผู้รับสารเดิมยังอยู่ ก็ได้เพิ่มวัตถุประสงค์ และกลุ่มผู้รับสารใหม่เข้ามา เพียงแต่เปลี่ยนจุดเน้น ดังนั้นการใช้สื่อต่างๆ จึงไม่ได้มีสื่อใดหายไป เพียงแต่เป็นการเลือกใช้สื่อให้เหมาะกับกลุ่มผู้รับสารกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น เช่น ใช้สื่อการเทศน์เป็นสื่อหลักในช่วงหอมดอกพยอม ในขณะที่ใช้สื่อกิจกรรมโครงการต่างๆ เป็นสื่อหลักในช่วงน้อมจิตช่วยคนยาก และขยายรากฐานการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการแก้ปัญหาสังคม และเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยสื่อกิจกรรมมีความเหมาะสมกับกลุ่มผู้รับสารที่เป็นคนยากไร้ ด้อยโอกาส

นอกจากนี้บางสื่ออาจมีการปรับเปลี่ยนการนำเสนอไปบ้างเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่เพิ่มเข้ามา เช่น สื่อการเทศน์ ที่เคยใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการเอาคนเพื่อเผยแพร่ธรรม แต่เมื่อมีการก่อตั้งมูลนิธิเพื่อช่วยเหลือผู้ยากไร้ ด้วยโอกาสต่างๆ ซึ่งจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรทุนจำนวนมาก สื่อการเทศน์ก็ถูกปรับเปลี่ยนให้เป็นช่องทางหนึ่งในการระดมทรัพยากรทุน ด้วยการบอกกล่าวยกตัวอย่าง ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกิจกรรมโครงการ พร้อมทั้งพุดจูงใจให้ซื้อสินค้าหลังจบการเทศน์

3. ผลที่เกิดจากการใช้ความสามารถด้านการสื่อสารในการระดมพลังการพัฒนาชุมชน

ผลที่เกิดจากการใช้ความสามารถด้านการสื่อสารในการระดมพลังการพัฒนาชุมชน ทำให้เกิดพลัง หรือพลัง 5 ประการ คือ กายพละ (คน) โภคพละ (ทุนทรัพย์) อมัจฉพละ (ผู้ร่วมงาน หรือเครือข่าย) อภิรัชฉพละ (การได้รับการยอมรับ / ชื่อเสียง) และปัญญาพละ (ความรู้) ซึ่งพลัง 5 ประการนี้เป็นพลังที่ทำให้เกิดการพัฒนาชุมชนต่อไป ซึ่งได้แก่ การพัฒนาด้านคน วัตถุ และสังคม ดังแผนภูมิ

3.1 ผลที่เกิดขึ้นในด้านพลัง 5

พลัง 5 ซึ่งเป็นผลมาจากการใช้ความสามารถด้านการสื่อสารของพระพยอม ได้แก่ กายพละ โภคพละ อมัจฉพละ อภิรัชฉพละ และปัญญาพละ

1) กายพละ

กายพละ หรือพลังกาย เป็นพลังลำดับแรกที่ต้องมีในการประกอบกิจต่างๆ เนื่องจากคนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของสังคม ทั้งในเชิงปริมาณ และคุณภาพ จากความสามารถด้านการสื่อสารของพระพยอมในช่วงหอมดอกพยอม และน้อมจิตช่วยคนยาก ทำให้

ได้ปริมาณคนมาเป็นจำนวนมาก โดยในช่วงหอมดอกพยอม ได้คนมาในแง่ของปริมาณคนที่ได้รับเนื้อหาสาระด้านหลักธรรมคำสอนในพุทธศาสนา จากสื่อการเทศน์เป็นหลัก ส่วนในช่วงน้อมจิตช่วยคนยาก ได้คนมาในแง่ของปริมาณคนที่มีโอกาสได้ฟื้นฟูศักยภาพของตนเอง จากสื่อกิจกรรมโครงการต่างๆ เป็นหลัก ซึ่งปริมาณคนที่ได้นี้ เป็นฐานสำคัญในเรื่องของการระดมผลประโยชน์อื่นๆ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนต่อไป

2) โภคพละ

โภคพละ เป็นพลังที่สำคัญประการหนึ่ง ที่ทำให้การทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อการพัฒนาชุมชนสามารถดำเนินไปได้ โภคพละ ที่เป็นผลมาจากการใช้ความสามารถด้านการสื่อสาร มีทั้งที่อยู่ในรูปของทรัพย์สินของต่างๆ ที่มีผู้บริจาค ซึ่งสามารถนำไปซ่อมแซม หรือแปรรูปไปเพื่อนำกลับมาใช้ได้อีก และสามารถจำหน่ายได้ รวมไปถึงการขอเงินในโครงการระบอกลำรอกกิเลสด้วย เนื่องจากโดยมากผู้ที่ขอเงินในระบอกลำรอกกิเลสเต็มแล้วมักนำมาบริจาคหรือทำบุญให้กับพระพยอมหรือทางมูลนิธิ

3) อมัจฉพละ

จากความสามารถด้านการสื่อสารของพระพยอม ทำให้เกิดผลในด้านการระดมอมัจฉพละ หรือ พลังผู้ร่วมงาน ทั้งจากชุมชนที่จำกัดด้วยพื้นที่ คือ ภายในมูลนิธิสวนแก้ว และจากชุมชนที่ไม่ได้จำกัดด้วยพื้นที่ ได้แก่ หน่วยงาน องค์กร เครือข่ายต่างๆ ทั้งนี้พลังผู้ร่วมงานภายในมูลนิธิ โดยมากยังเป็นพลังผู้ร่วมงานที่อาจยังไม่มีคุณภาพมากนัก เนื่องจากส่วนมากเป็นผู้ตกทุกข์ได้ยาก ด้อยโอกาส ความรู้ต่ำ แต่ได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพเพิ่มมากขึ้นจากการสื่อสารเพื่อการจัดการภายในองค์กร ส่วนพลังผู้ร่วมงานจากชุมชนที่ไม่ได้กำหนดโดยพื้นที่ คือ การประสานร่วมงานกับบุคคล องค์กร หน่วยงานภายนอกวัดสวนแก้วหรือมูลนิธิสวนแก้ว เพื่อร่วมกันดำเนินกิจกรรมโครงการต่างๆ

4) อภิชัจฉพละ

อภิชัจฉพละ หรือ พลังความมีชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับของสังคมทั่วไป เช่น ความประพฤติ หรือการประกอบกิจที่ได้รับความชื่นชมยกย่อง วัตรปฏิบัติและการดำเนินงานของพระพยอมและวัดสวนแก้ว มูลนิธิสวนแก้ว ปรากฏเป็นที่รู้จัก มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในสังคมวงกว้าง จนได้รับรางวัลต่างๆ มากมาย พลังความมีชื่อเสียงเป็นสิ่งที่รับรองการกระทำที่ผ่านมา ทำให้

เกิดความศรัทธา ไว้วางใจได้ ซึ่งจะทำให้เกิดการระดมพลังในด้านอื่นๆ ต่อไป เช่น ทำให้เกิดการระดมโภคผล และอัมัจจุผล

5) ปัญญาพละ

จากกลุ่มผู้รับสารของพระพยอมที่ส่วนมากเป็นคนชนชั้นกลาง ถึงชนชั้นล่าง เด็ก วัยรุ่น ที่มุงอยู่กับการทำมาหากิน หรือทำกิจกรรมตามวัย ไม่ค่อยสนใจศาสนา มีความห่างเหินจากศาสนา หรือไม่เช่นนั้นก็ไม่ทราบแนวทางปฏิบัติ ไม่รู้ ไม่เข้าใจในหลักธรรมคำสอน หรือมีการปฏิบัติที่ผิดเพี้ยนไปจากหลักธรรมคำสอน ดังนั้นพลังปัญญาจึง ได้แก่ การที่ผู้รับสารสามารถเข้าใจ หรือเกิดความสะดุดใจ ชุกคิดได้ หรือเกิดความสนใจ หรือแม้เพียงแค่รู้สึกว่าคุณะกิดสะเกา เพราะถือเป็นโอกาสที่จะทำให้เกิดการพัฒนาปัญญาต่อไปได้ นอกจากนี้ยังรวมถึงการคิดแก้ปัญหาด้วย เนื่องจากการทำงานต่างๆ ภายในวัด และมูลนิธิย่อมมีปัญหามากประการเกิดขึ้นได้เสมอ การที่สมาชิกสามารถคิดแก้ปัญหาได้ เป็นการแสดงถึงพลังปัญญาในระดับชุมชน

3.2 ผลที่เกิดขึ้นในด้านการพัฒนาชุมชน

ผลที่เกิดขึ้นในด้านการพัฒนาชุมชนเป็นผลที่ต่อเนื่องมาจากการใช้ความสามารถด้านการสื่อสารของพระพยอม ที่ได้ทำให้เกิดการระดมพลัง 5 ประการ (พละ 5) โดยชุมชนนี้พิจารณาในมิติด้าน คน วัตถุ และสังคม

1) ผลการพัฒนาชุมชนด้าน คน

ในการพัฒนาตามแนวพุทธนั้น มุ่งเน้นที่การพัฒนาคนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เนื่องจาก คน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของชุมชน หากคนได้รับการพัฒนาที่ดี ก็จะทำให้สังคมได้รับการพัฒนาที่ดีต่อไป ในช่วงหอมดอกพยอม ที่การสื่อสารมุ่งเน้นด้านการเผยแผ่ธรรมะ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาชุมชนด้าน คน ในแง่ของการพัฒนาจิตใจและปัญญา โดยทำให้สบายใจขึ้นจากจิตใจที่เป็นทุกข์ มีความสุขจากการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีปัญญาจากการได้ข้อคิดได้พบสัจธรรมส่วนในช่วงน้อมจิตช่วยคนยาก และช่วงขยายรากฐานการพัฒนา การใช้ความสามารถด้านการสื่อสารเป็นไปเพื่อแก้ปัญหาสังคม โดยการสงเคราะห์ผู้ทุกข์ยากทั้งทางกายภาพ และทางจิตใจ ซึ่งทำให้ผู้รับสารภายในมูลนิธิ มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และมีสภาพจิตใจดีขึ้นด้วย เป็นการฟื้นฟูให้คนผู้ทุกข์ยาก ซึ่งเปรียบเสมือนคนที่มีตำหนินั้น มีคุณค่าในตนเองเพิ่มมากขึ้น

2) ผลการพัฒนาชุมชนด้าน วัตถุ

ผลการพัฒนาชุมชนด้าน วัตถุ เป็นไปในลักษณะของการทำให้เกิดการใช้ วัตถุ สิ่งของต่างๆ อย่างเกิดประโยชน์สูงสุด ด้วยการนำกลับมาใช้ใหม่ (reuse) ด้วยการซ่อมแซม หรือ ทำให้นำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีก (recycle) ซึ่งส่งผลให้ ลดปริมาณขยะในชุมชน ลดการใช้ ทรัพยากรที่นับวันจะหายากมากขึ้น ลดปริมาณรายจ่ายในการจัดการปัญหาขยะและการหา ทรัพยากรทดแทน และทำให้คนเกิดปัญญาในการใช้วัตถุสิ่งของต่างๆ

3) ผลการพัฒนาชุมชนด้าน สังคม

ผลการพัฒนาชุมชนด้าน สังคม มีความสัมพันธ์กับผลการพัฒนาชุมชน ด้าน คน และ วัตถุ ในช่วงหอมดอกพยอม ผลจากการใช้ความสามารถด้านการสื่อสารในช่วงนี้ ทำให้คนในสังคมได้มีโอกาสเปิดรับหลักธรรมคำสอนในทางพุทธศาสนาเพิ่มมากขึ้น มีการตื่นตัว ในเรื่องศาสนาเพิ่มมากขึ้น ส่วนในช่วงน้อมจิตช่วยคนยาก และช่วงการขยายรากฐานการพัฒนา นั้น การสื่อสารผ่านสื่อกิจกรรมโครงการสงเคราะห์ต่างๆ ทำให้ผู้ทุกข์ยากในสังคมจำนวนหนึ่งได้มี คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งทางด้านกายภาพและด้านจิตใจ และไม่เป็นภัยหรือภาระแก่สังคม ทำให้คน ในสังคมได้เรียนรู้ถึงความแตกต่างของผู้คนในสังคม และการเอื้อเฟื้อต่อกัน การแก้ปัญหาาร่วมกัน ทั้งในรูปของแรงงาน ทรัพย์ และปัญญาความรู้ เพื่อร่วมกันพัฒนาให้สังคมโดยรวมมีสภาพที่ดีขึ้น

4. ประเมินความสามารถด้านการสื่อสารในการระดมพลังการพัฒนา

ชุมชน

การประเมินความสามารถด้านการสื่อสารในการระดมพลังการพัฒนาชุมชน เป็นการ ประเมินจาก ผลที่เกิดจากการใช้ความสามารถด้านการสื่อสาร คือ การระดมพล 5 และการ พัฒนาชุมชนที่เป็นผลมาจากพล 5 นั้น ว่าเกิดจากความสามารถด้านการสื่อสารด้านใด

4.1 พล 5 ผลจากความสามารถด้านการสื่อสาร

พล 5 ประการ ได้แก่ กายพล 5 โภคพล 5 อัมัจจพล 5 อภิชัจจพล 5 และปัญญา พล 5 เป็นผลมาจากการใช้ความสามารถด้านการสื่อสารของพระพยอมในหลายๆ ด้าน คือ

1) กายพล 5

ความสามารถด้านการสื่อสารของพระพยอมที่ทำให้เกิดการระดมกาย พล 5 พิจารณาในช่วงหอมดอกพยอม ช่วงน้อมจิตช่วยคนยาก และขยายรากฐานการพัฒนาได้ดังนี้

กายพะละ	เป็นผลมาจากความสามารถด้านการสื่อสาร
ช่วงหอมดอกพยอม	1. วิเคราะห์ผู้รับสาร - กลุ่มเด็ก วัยรุ่น คนชั้นล่างถึงคนชั้นกลาง
	2. กำหนดวัตถุประสงค์ - เพื่อเอาคน เพื่อให้ธรรมะได้มีโอกาสแพร่กระจายไปยังบุคคลต่างๆ มากที่สุด
	3. เลือกใช้สื่อ
	3.1 สื่อประเพณี – สื่อการเทศน์ / สื่อบุคคล / สื่อกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา / สื่อกิจกรรมโครงการ เช่น โครงการบวชเณรภาคฤดูร้อน โครงการเข้าค่ายอบรมจริยธรรม
	3.2 สื่อสมัยใหม่ – สื่อเทปคาสเซ็ท / วิทยู / โทรทัศน์ / หนังสือพิมพ์
	4. การเลือกสาร และออกแบบสาร - นำเสนอเนื้อหาสารในระดับศีลธรรม โลกียธรรม - นำเสนอให้สอดคล้องกับกลุ่มผู้รับสารแต่ละกลุ่ม - เนื้อหามีความเป็นปัจจุบัน ทันสมัย
	5. ใช้กลยุทธ์การสื่อสารต่างๆ - การใช้อารมณ์ขัน - การเล่าเรื่อง - การใช้เหตุการณ์ที่เป็นปัจจุบัน - การจัดเรียงองค์ประกอบในการเทศน์เสียใหม่
ช่วงน้อมจิตช่วยคนยาก/ ช่วงขยายรากฐานการพัฒนา	
- เจริญปริมาณ	1. การเลือกใช้สื่อ – สื่อกิจกรรมโครงการ - โครงการร่วมโพธิ์แก้ว / โครงการเวทีบำเพ็ญประโยชน์ / โครงการลอกคราบ / โครงการช่วยน้องท้องหิว / โครงการสลับมาฟื้นฟู
	2. การประสานงานกับองค์กรภายนอก - กรมประชาสัมพันธ์ / กรมราชทัณฑ์ / โรงพยาบาลศิริราช
- เจริญคุณภาพ	1. การเลือกใช้สื่อ – สื่อกิจกรรมโครงการ - โครงการเวทีบำเพ็ญประโยชน์ / โครงการเพื่อการเกษตรและสิ่งแวดล้อม
	2. การสื่อสารในเรื่องการบริหารภายในองค์กร
	2.1 การสื่อสารเพื่อการจัดการ
	2.2 การสื่อสารเพื่อการควบคุมพฤติกรรม

2) โศกพละ

โศกพละ เป็นผลมาจากการใช้ความสามารถด้านการสื่อสารหลายประการ คือ ทักษะการโน้มน้าวใจ กลยุทธ์การตลาดเพื่อสังคม การสื่อสารเกี่ยวกับเรื่องเงิน และการจัดโครงการที่ทำให้เกิดการออม หรือการบริจาคทั้งทรัพย์สินและสิ่งของ และยังสืบเนื่องมาจาก อภิชาตพละด้วย

3) อมัจฉพละ

อมัจฉพละ หรือ พลังผู้ร่วมงานทั้งจากผู้รับสารภายใน และผู้รับสารภายนอก เป็นผลจากความสามารถด้านการสื่อสารหลายด้าน ดังนี้

อมัจฉพละ	เป็นผลจากความสามารถด้านการสื่อสาร
ผู้รับสารภายใน	1. ทักษะเฉพาะด้าน - ทักษะการโน้มน้าวใจ / ทักษะการตัดสินใจ / ทักษะการแก้ปัญหา
	2. ความรู้ในบริบทที่เกี่ยวกับการบริหารภายในองค์กร
	3. การสื่อสารเชิงอวัจนะ - บุคลิกลักษณะ / วัตรปฏิบัติ
ผู้รับสารภายนอก	1. สร้างความศรัทธาให้เกิดขึ้น - จากผลงานที่ปรากฏ - การสื่อสารเชิงอวัจนะ – บุคลิกลักษณะ / วัตรปฏิบัติ
	2. ใช้การสื่อสารที่สื่อถึงความโปร่งใส ตรวจสอบได้ - การสื่อสารเกี่ยวกับเรื่องเงิน - การสื่อสารเกี่ยวกับเรื่องผู้หญิง
	3. ใช้ความรู้ และทักษะการสื่อสารที่ทำให้เกิดการติดต่อประสานงาน - ความรู้ ความเข้าใจบริบทในเรื่องเกี่ยวกับระบบลำดับชั้น - ทักษะการรับฟัง และทักษะการให้คำแนะนำ

4) อภิชาตพละ

อภิชาตพละ เป็นพลังความมีชื่อเสียง เป็นผลจากความสามารถด้านการสื่อสารหลายๆ ด้านรวมกัน

อภิธานศัพท์	เป็นผลมาจากความสามารถด้านการสื่อสาร
	1. ความรู้ ความเข้าใจในกลุ่มผู้รับสารที่เป็นนักสื่อสารมวลชน
	2. การสื่อสารที่เข้ากับวัฒนธรรมของสื่อมวลชน
	2.1 ใช้ทักษะการออกแบบสาร ในการสื่อสารเชิงวัจนะ - ใช้ภาษาที่สั้น กระชับ / ตรงประเด็น / มีลักษณะเชิงวิพากษ์ / ผสมผสาน ให้เกิดคำใหม่ / สะดุดหู กระแทบใจ / สรุปความได้ดี
	2.2 ในการสื่อสารเชิงอวัจนะ - มีบุคลิกแคล่วคล่องว่องไว / พุดจาจาดฉาน / ไม่เยิ่นเย้อ หรือเนิบนาบ
	3. ทักษะในการประชาสัมพันธ์
	3.1 รู้จักใช้โอกาส
	3.2 รู้จักใช้เครื่องมือประชาสัมพันธ์
	3.2.1 การ แนะนำกิจกรรมโครงการที่ต้องการให้ผู้รับสารมีส่วนร่วม - ใช้การเสนอภูมิหลัง / หนังสือเล่มเล็ก / สื่อบุคคล / ใช้ผลิตภัณฑ์เป็นสื่อ
	3.2.2 การแนะนำตัวและเตือนใจผู้รับสารให้ระลึกถึงวัดและมูลนิธิสวนแก้ว - ใช้รูปภาพเป็นสื่อ / หนังสือเล่มเล็ก / จัดกิจกรรมพิเศษ
	3.2.3 การเชื่อมโยงผู้รับสารด้วยการให้ข้อมูลอยู่เสมอ - ใช้ระบบสมาชิก วารสารร่วมโพธิ์แก้วเป็นสื่อ
	3.2.4 การเปิดตัวกิจกรรม หรือโครงการใหม่ - จัดให้มีการแถลงข่าว / การเปิดโอกาสให้เข้าเยี่ยมชม / การปรากฏตัวผ่านสื่อมวลชน
	3.2.5 การสร้างความเข้าใจ และภาพลักษณ์ - ใช้ชุมชนสัมพันธ์ / สื่อมวลชนสัมพันธ์

5) ปัญญาพละ

ปัญญาพละ เป็นผลมาจากความสามารถด้านการสื่อสารในด้านทักษะการเลือกใช้สื่อ การเลือกและการออกแบบสาร ดังนี้

ปัญญาพละ	เป็นผลมาจากความสามารถด้านการสื่อสาร
	1. ทักษะการเลือกใช้สื่อ
	1.1 การสื่อสารเชิงวัจนะ - สื่อการเทศน์ / สื่อกิจกรรมโครงการค่ายอบรมจริยธรรม / สื่อกิจกรรมงานเสริมธรรมเสริมปัญญา / สื่อเทป / สื่อวิทยุ / สื่อโทรทัศน์

	1.2 การสื่อสารเชิงอวัจนะ - สื่อสถานที่ - โบสถ์ธรรมชาติ / ถ้ำ / อนุสาวรีย์แม่ / บรรยากาศภายในวัด - สื่อกิจกรรม ที่ต้องลงมือกระทำ – การทำสวน
	2. ทักษะการเลือกสารและการออกแบบสาร
	2.1 ทักษะการเลือกสาร - นำเสนอเนื้อหาหลักธรรมในระดับโลกียธรรม
	2.2 ทักษะการออกแบบสาร
	2.2.1 เลือกเนื้อหาให้เหมาะสม สอดคล้องกับกลุ่มผู้รับสารเฉพาะที่มีความหลากหลาย
	2.2.2 เนื้อหาสาร หรือธรรมหมวดเดียวกัน นำเสนอให้เข้ากับผู้รับสารที่ต่างกัน
	2.2.3 นำเสนอเนื้อหาที่เป็นปัจจุบัน ทันสมัย เข้าใจได้ง่าย
	2.2.4 นำเสนอเนื้อหาในลักษณะของการวิพากษ์ วิเคราะห์ วิวิจารณ์
	2.2.5 นำเสนอเนื้อหาในลักษณะของการผสมผสานการใช้คำ - ลักษณะคล้องจอง - ลักษณะของคู่ตรงข้าม

อย่างไรก็ดีเมื่อพิจารณาจาก 3 ยุคของการทำงาน พบว่าในแต่ละยุคของการทำงานนั้นมีการใช้ความสามารถด้านการสื่อสารเพื่อเน้นให้เกิดการระดมพลัง หรือพลังทั้ง 5 ประการแตกต่างกันไปบ้าง กล่าวคือในช่วงหอมดอกพยอม ต้องการคน ดังนั้นจึงเน้นการระดมกายพะละ ส่วนในช่วงน้อมจิตช่วยคนยากนั้นเป็นการสงเคราะห์คน จึงเน้นการระดมโศกพะละ และอัมัจพะละหรือพลังผู้ร่วมงานมากกว่าพลังประการอื่น ในช่วงขยายรากฐานการพัฒนาซึ่งต่อเนื่องมาจากช่วงน้อมจิตช่วยคนยาก ต้องการขยายฐานการรับรู้ออกไปในสังคมวงกว้างมากขึ้นก็เน้นการระดมอภิทธิพะละหรือพลังความมีชื่อเสียง ให้เพิ่มขึ้น รวมทั้งปัญญาพะละด้วย แต่ยังคงต้องระดมพลังประการอื่นๆ อย่างต่อเนื่องต่อไป

4.2 การพัฒนาชุมชน ผลจากความสามารถด้านการสื่อสาร

ผลการพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นผลมาจากความสามารถด้านการสื่อสารของพระพยอมนั้น พิจารณาในมิติด้าน คน วัตถุ และสังคม ทั้งในด้านการพัฒนาทางกายภาพ และจิตใจ

1) ผลการพัฒนาทางด้านกายภาพนั้น ปรากฏผลที่เห็นได้อย่างชัดเจน คือ ในเรื่องของความเป็นอยู่ ซึ่งเป็นผลมาจากการใช้ความสามารถด้านการสื่อสารในด้านทักษะการเลือกใช้สื่อ โดยใช้สื่อกิจกรรม เป็นหลัก ได้แก่ กิจกรรมด้านการสงเคราะห์ กิจกรรมเสริมอาชีพ กิจกรรมแก้ปัญหาสังคม และกิจกรรมด้านการศึกษา ซึ่งได้แก่ โครงการต่างๆ ของมูลนิธิสวนแก้ว นอกจากนี้ ยังเป็นผลมาจากการใช้ความสามารถด้านการสื่อสารในด้านความรู้ความเข้าใจบริบทการบริหารภายในองค์กร โดยใช้การสื่อสารเพื่อการจัดการ และการสื่อสารเพื่อควบคุมพฤติกรรม

2) ผลทางด้านจิตใจเป็นการฟื้นฟู ความมั่นใจ ความมีคุณค่าในตนเองของผู้รับสารให้เกิดขึ้น จากผู้ด้อยโอกาสในสังคม เป็นผู้มีโอกาส จากผู้ไร้ความสามารถเป็นผู้มีความสามารถ จากผู้ไม่สามารถทำประโยชน์ได้ เป็นผู้สามารถทำประโยชน์ได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่สร้างความมั่นใจ ความมีคุณค่าให้เกิดขึ้น จากความสามารถด้านการสื่อสารที่พระพยอมได้เลือกใช้สื่อกิจกรรมเป็นสื่อหลักในการสื่อสารกับผู้รับสารกลุ่มนี้ ร่วมกับการสื่อสารเชิงอวัจนะ ด้วยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง ซึ่งสามารถทำให้เกิดผลทั้งในด้านความรู้ ทักษะคิด และการกระทำ ในขณะที่การพัฒนาจิตใจและปัญญา ซึ่งเป็นการทำหน้าที่ประการสำคัญของการสื่อสารทางศาสนา การพัฒนาจิตใจและปัญญานั้น มีผลในด้านความรู้ ทักษะคิด ส่วนผลในการกระทำ คือ เกิดการพัฒนาทางจิตใจและปัญญานั้น เป็นสิ่งที่ติดตามผลได้โดยยาก เนื่องจากขึ้นกับปัจจัยทั้งฝ่ายผู้แนะนำสั่งสอน และคนที่รับคำสั่งสอน หรือผู้รับสาร ซึ่งเป็นสิ่งที่ติดตามผลได้ยาก เห็นผลได้ไม่ชัดเจน แต่หากพิจารณาในแง่จำนวนของการเปิดรับ การใช้ความสามารถด้านการสื่อสารผ่านสื่อการเทศน์ ถือได้ว่าพระพยอมสามารถทำได้เป็นอย่างดี มีจำนวนผู้เปิดรับสารเป็นจำนวนมาก

5. ปัจจัยและเงื่อนไขที่ส่งเสริม หรือเป็นอุปสรรค ต่อกลยุทธ์การสื่อสารของพระพยอม

ปัจจัยและเงื่อนไขที่ส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรค ต่อกลยุทธ์การสื่อสารของพระพยอมแบ่งเป็นปัจจัยภายใน หรือปัจจัยที่เกี่ยวกับตัวพระพยอมเอง และปัจจัยภายนอก ซึ่งมีส่วนส่งเสริม หรือเป็นอุปสรรคต่อกลยุทธ์การสื่อสารของพระพยอม ดังนี้

5.1 ปัจจัย เจื่อนไข ที่ส่งเสริมกลยุทธ์การสื่อสาร

ปัจจัย หรือเงื่อนไข	กลยุทธ์การสื่อสารด้าน
ปัจจัยภายใน	
1. ปัจจัยด้านภูมิหลัง	
1.1 ฐานะครอบครัว	ความเข้าใจกลุ่มผู้รับสาร และบริบท, การเลือกใช้สื่อ
ปัจจัย หรือเงื่อนไข	กลยุทธ์การสื่อสารด้าน
1.2 การศึกษา	การเลือกสาร สอดคล้องกับกลุ่มผู้รับสารเป้าหมาย
1.3 การทำงาน	ความเข้าใจกลุ่มผู้รับสาร และบริบท, การเลือกใช้สื่อ, รูปแบบวิธีการนำเสนอ
1.4 บุคคลผู้มีอิทธิพลต่อแนวความคิด และการทำงาน	การเลือกสาร, รูปแบบวิธีการนำเสนอ
1.5 ลักษณะนิสัย	วิธีการสื่อสาร การสื่อสารเชิงอวัจนะ
2. ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	การเลือกสาร
2.1 แนวคิด ความรู้ต่างๆ	การเลือกสาร
2.2 แนวทางหรือวิธีการทำงาน	การเลือกสาร, วิธีการสื่อสาร เชิงวัจนะ และ เชิงอวัจนะ
2.3 ความเป็นไปในสังคม เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม	การเลือกสาร
ปัจจัยภายนอก	
1. ปัจจัยด้านองค์กรสงฆ์	ความรู้เรื่องระบบลำดับชั้น, ทักษะการรับฟัง
2. ปัจจัยด้านสื่อ	การเผยแพร่ข่าวสาร, การปรับตัว
3. ปัจจัยด้านสังคมอื่นๆ	สร้างความเชื่อมั่นในกลยุทธ์การสื่อสาร
3.1 ความศรัทธาในวัตรปฏิบัติ	
3.2 ความนิยม ความพึงพอใจในบทบาท ของพระพยอม	สร้างความเชื่อมั่นในกลยุทธ์การสื่อสาร
3.3 การได้รับการยอมรับจากสังคมทั่วไป	สร้างความเชื่อมั่นในกลยุทธ์การสื่อสาร
3.4 อำนาจจากองค์กรอื่น	สร้างความเชื่อมั่นในกลยุทธ์การสื่อสาร

5.2 ปัจจัย เจื่อนไขที่เป็นอุปสรรคต่อกลยุทธ์การสื่อสาร

ปัจจัย หรือเงื่อนไข	กลยุทธ์การสื่อสารด้าน
ปัจจัยภายใน	

ปัจจัยภูมิหลังด้านการศึกษา	การเลือกสาร, ความไม่ครอบคลุมกลุ่มผู้รับสารหลายระดับ
ปัจจัยภายนอก	
ปัจจัยด้านสื่อ	จำกัดช่องทางการเผยแพร่
ปัจจัยทางสังคมด้านความนิยม ความพึงพอใจในบทบาทต่างๆ ของพระพยอม	การไม่ยอมรับ

อย่างไรก็ดี จากการศึกษาพบว่า พระพยอมเป็นผู้ที่มีการเรียนรู้ และการปรับตัวอยู่เสมอ ดังนั้นปัจจัย หรือเงื่อนไขใดที่เป็นอุปสรรคต่อกลยุทธ์การสื่อสาร จะได้รับการปรับปรุงอยู่เสมอ ทั้งนี้เนื่องจากกลยุทธ์ในการสื่อสารของพระพยอมนั้นถูกใช้อย่างมีวัตถุประสงค์รองรับทั้งสิ้น เมื่อปัจจัยเงื่อนไขใดส่งผลในเชิงเป็นอุปสรรค พระพยอมก็จะปรับ หรือแก้ไขแก้ปัญหาก็เพื่อให้สามารถใช้กลยุทธ์การสื่อสารได้ตามวัตถุประสงค์ ในลักษณะของการ “ลดจุดด้อย เพิ่มจุดเด่น” และ “ เปลี่ยนวิกฤติให้เป็นโอกาส ”

ข้อค้นพบ

จากผลการศึกษาความสามารถด้านการสื่อสารของพระพิศาลธรรมพาที หรือ พระพยอม กัลยาโณ นำมาประมวลความสามารถด้านการสื่อสารที่พระพยอมใช้ในการระดมพลังการพัฒนาชุมชน ได้ 2 ด้านใหญ่ คือ ด้านความคิด ความรู้ ความเข้าใจ และด้านวิธีการปฏิบัติ กล่าวคือ

ด้านความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ได้แก่ ความเข้าใจในบริบท ความเข้าใจผู้รับสาร และมีแนวคิดหลักในการกำหนดวัตถุประสงค์ หรือในการนำเสนอเนื้อหา

ด้านวิธีปฏิบัติ ได้แก่ ทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย ทำนามธรรมให้เป็นรูปธรรม การวิเคราะห์วิพากษ์ การผสมผสาน การถอนหรือความหมาย การใส่รหัส-ถอดรหัสเพื่อควบคุมความหมาย หรือเพื่อเสนอความหมายใหม่ การใช้ความรู้และประสบการณ์เดิม และการบริหารแบบ “คอมมูนแบบธรรมะเผด็จการ”

สิ่งที่น่าสังเกตคือ พระพยอมจะนำหลักธรรม หรือหลักปฏิบัติในพุทธศาสนาเป็นหลักยึด หรือแนวทางในการสื่อสารเสมอ ซึ่งจะปรากฏได้อย่างชัดเจนในเรื่องการผสมผสาน เพราะไม่ว่า

พระพยอมจะนำเสนอเนื้อหาหรือรูปแบบวิธีการนำเสนอที่เป็นเรื่องทางโลก หรือสมัยใหม่เพียงใด แต่พื้นฐานของสิ่งนั้นจะเป็นเรื่องในหลักธรรมทั้งสิ้น อีกประการหนึ่งคือ การสื่อสารที่พระพยอมใช้นั้นเป็นพุทธวิธีในการสื่อสารที่พระพุทธรเจ้าทรงใช้และถ่ายทอดสืบมา พระพยอมได้นำมาปรับให้เข้ากับยุคสมัย และบริบททางสังคมปัจจุบัน